Maturitní otázky ze zeměpisu 2024/2025

U maturity budete mít na potítku i u samotného zkoušení atlas světa a Česka a dále obrazový materiál (budete mít k dispozici dopředu).

Regiony a makroregiony: Vždy se očekává vymezení regionu (proč je takto vymezen, případně proč by mohly být hranice regionu vymezené jinak), určitá obecná charakteristika daného makroregionu a srovnání s ostatními makroregiony (přírodní podmínky, obyvatelstvo, hospodářství, politická situace). Uvedená podtémata slouží jako pomůcka pro Vás a na všechna podtémata můžete být tázáni, pravděpodobně ale během oněch 15 minut nebudeme mluvit o všech. Musíte znát státy, klíčová města a oblasti v regionu, typické jevy, místa a procesy.

Svůj projev strukturujte – neskákejte z přírodních podmínek k hospodářství a zase zpátky, mnohem hůř se pak Vaše znalosti hodnotí a skákáním komplikujete situaci i sami sobě. Od toho máte čas na potítku, abyste si udělali poznámky k různým oblastem a pak o nich povídali strukturovaně.

Při zkoušení budete ukazovat na mapě místa, o kterých mluvíte.

1. Kartografie

- Mapa a obsah mapy
- Druhy map
- Kartografické metody tematických map a jejich využití (příklady v atlase), výhody a nevýhody
- Měřítko a jeho druhy
- Výškopis a způsoby jeho zobrazení
- Symboly v mapě a jejich druhy

2. Islámský makroregion (severní Afrika a Blízký východ)

- Kolonizace a dekolonizace
- Světová náboženství
- Těžba ropy a OPEC
- Suezský průplav
- Aktuální konflikty a problémy
- Cirkulace atmosféry a její dopad na podnebí regionu
- Mrtvé moře jako příklad slaného bezodtokého jezera
- Míra svobody a rovnost ve společnosti

3. Subsaharská Afrika 1: Sahel a rovníková Afrika

- Kolonizace a dekolonizace
- Desertifikace
- Deštný prales
- Velkoměsta v rozvíjejících se státech
- Demografický přechod/revoluce
- Aktuální konflikty a problémy
- Světové jádro a periferie

4. Subsaharská Afrika 2: Africký roh a jižní Afrika

- Kolonizace a dekolonizace
- Tektonická činnost, pohyby světadílů (kontinentální drift)
- Těžba nerostných surovin, krvavé diamanty
- Velkoměsta v rozvíjejících se státech
- Demografický přechod/revoluce
- Aktuální konflikty a problémy
- Národní parky a cestovní ruch

5. Angloamerický region (Kanada a USA)

- Commonwealth
- Tajga, tundra, prérie
- NATO
- Migrace
- Podnebí a faktory ovlivňující podnebí na příkladu Severní Ameriky
- Reliéf ovlivněný ledovcem
- Cirkulace atmosféry a její dopad na podnebí regionu
- Tornáda
- Znalostní ekonomika

6. Latinská Amerika 1: Mexiko a Střední Amerika

- Kolonizace a dekolonizace
- Dopady obchodu s otroky
- Rozložení bohatství ve společnosti, slumy
- Panamský průplav
- Ciudad de México jako jedno z největších měst světa
- Bezpečnostní situace regionu
- Migrace

7. Latinská Amerika 2: Jižní Amerika

- Kolonizace
- Dopady obchodu s otroky
- Rozložení bohatství ve společnosti, slumy/favely
- Venezuela – zhroucení ropného giganta
- Amazonský prales a jeho budoucnost
- Endemité (např. Galapágy)
- São Paulo jako jedno z největších měst světa
- Migrace
- Tektonická činnost

8. Karibik

- Kolonizace
- Současná zámořská území Francie, USA, Nizozemska, Spojeného království
- Dopady obchodu s otroky
- Hurikány a zemětřesení a jejich dopad na život obyvatel
- Přínosy a problémy cestovního ruchu, overtourismus
- Světové jádro a periferie

9. Jižní Asie

- Role Britského impéria v regionu
- Commonwealth
- Hinduismus a islám
- Bangladéš – záplavy a jejich důsledek pro místní obyvatele
- Vertikální vegetační stupně
- Monzuny
- Tsunami
- Demografický přechod/revoluce

10. Jihovýchodní Asie

- Cirkulace atmosféry a její dopad na podnebí regionu
- Monzuny
- Tsunami
- Tropický deštný prales
- Asijští tygři
- Migrace z Vietnamu do Československa/Česka
- Přínosy a problémy cestovního ruchu, overtourismus

11. Východní Asie

- Vulkanismus, zemětřesení a jak mu čelit
- Step
- Tokio jako jedno z největších měst světa
- Taiwan a jeho vztah k Číně
- Politický systém a život v KLDR
- Vztah Jižní Koreje a KLDR
- Demografický přechod
- Migrace, uprchlíci

12. Čína

- Politický systém Číny
- Územní spory a území nárokovaná Čínou
- Národnostní menšiny
- Vývoj populační politiky a dopady pro společnost
- Pozice ve světovém hospodářství
- Vodní nádrž Tři soutěsky
- Jádrové a periferní oblasti Číny
- Hongkong
- Demografický přechod/revoluce

13. Rusko

- Politický systém
- Územní spory a území nárokovaná Ruskem
- Demografická situace
- Národnostní menšiny
- Těžba nerostných surovin
- SNS
- Tundra, tajga
- Bajkal
- Velké řeky v Rusku

14. Zakavkazsko a Střední Asie

- SNS
- Vztahy s Ruskem
- Aralské jezero
- Desertifikace
- Kaspické moře
- Prolákliny (příklad Kaspická nížina)

15. Austrálie a Oceánie

- Kolonizace
- Endemité
- Invazní druhy
- Dopad klimatických změn na faunu a flóru, příklad Velkého bariérového útesu
- Oceány a ostrovy a klimatická změna
- Rozmístění obyvatel v závislosti na přírodních podmínkách
- Overtourism na příkladu Austrálie
- Commonwealth
- Světové jádro a periferie

16. Polární oblasti

- Pohyby Země a jejich dopad pro život v polárních oblastech
- Zeměpisná souřadnicová síť, významné rovnoběžky
- Polární podnebný pás a jeho fauna a flóra
- Tundra a zaledněné oblasti
- Klimatická změna a její projevy v polárních oblastech

17. Severní Evropa

- Exogenní činitelé, vliv ledovce na tvar reliéfu
- Rozmístění obyvatel v závislosti na přírodních podmínkách
- Druhy elektráren a obnovitelné zdroje energie
- Sociální stát
- NATO, EU a jejich role v regionu ve vztahu k Rusku
- Mořské proudy a jejich vliv na podnebí severní Evropy

18. Západní Evropa

- Koloniální mocnosti a současná zámořská území
- Průmyslová revoluce
- Greenwich, časová pásma
- Evropská unie, brexit
- Nacionalismus, separatismus a iredentismus
- Commonwealth

19. Jižní Evropa

- Tektonická činnost
- Přínosy a problémy cestovního ruchu, overtourismus
- Mikrostáty
- Separatismus
- Koloniální mocnosti
- Politické uspořádání dnes a diktatury během 20. století
- Nerovnoměrný rozvoj států

20. Jihovýchodní Evropa

- Národnostní a náboženské uspořádání
- Rozpad Jugoslávie a války v Jugoslávii
- Dunaj
- Krasové jevy
- Cestovní ruch
- EU a NATO

21. Východní Evropa

- Půdní typy a převládající půdy v regionu
- Dědictví socialismu
- Vztah k Rusku a role Ruska v regionu
- NATO, EU a jejich role v regionu
- Válka na Ukrajině – počátek v roce 2014 a aktuální situace

22. Střední Evropa

- Jezera a jezerní plošiny
- Dunaj
- V4 a její měnící se role
- Železná opona a její přetrvávající dopady na státy střední Evropy
- Migrace
- Stav demokracie a svobody

23. Přírodní poměry Česka

- Poloha Česka a dopady pro zdejší přírodní podmínky
- Reliéf Česka
- Podnebí
- Lesy mírného pásu, změny způsobené člověkem
- Převažující půdní typy a jejich rozmístění
- Invazní druhy
- Ochrana přírody – národní parky a chráněné krajinné oblasti
- Vodní toky a plochy, povodí a úmoří

24. Sociální a politická geografie Česka

- Politický systém a administrativní uspořádání
- Volební geografie Česka
- Demografická situace
- Migrace
- Významná města
- Členství v mezinárodních organizacích

25. Ekonomická geografie Česka

- Ekonomické sektory v Česku – zaměstnanost a podíl na HDP
- Lokalizační faktory zemědělské a průmyslové produkce
- Těžba nerostných surovin
- Hlavní plodiny a produkty
- Cestovní ruch, projevy overtourismu
- Památky UNESCO

26. Kraje Česka – srovnání dvou libovolných krajů

- Výběr libovolných dvou krajů Česka a jejich srovnání z hlediska přírodních poměrů, obyvatelstva i hospodářství (jednotlivé aspekty viz otázky 23, 24 a 25).

DOPORUČENÉ ZDROJE

Jan D. Bláha, Jiří Anděl, Ivan Bičík: Makroregiony světa (2021, Karolinum)

Školní atlas světa (libovolný)

Archiv časopisu Geografické rozhledy – většina obsahu zdarma ke stažení (tištěné časopisy možno zapůjčit u paní učitelky): www.geograficke-rozhledy.cz

Simon Garfield: Prstem po mapě – Proč svět vypadá tak, jak vypadá (2017), Nakladatelství Akropolis),

Mark Monmonier: Proč nám mapy lžou (2000, Computer Press)

Aleksandra Machowiak Mizielińska, Daniel Mizieliński: Mapy – Atlas světa, jaký svět ještě neviděl (2016, Host)

Martin Ouředníček, Jana Jíchová, Lucie Pospíšilová (eds.): Historický atlas obyvatelstva českých zemí (2017, Nakladatelství Karolinum)

Catherine Withol de Wenden: Atlas migrace (2020, Lingea) *a další atlasy ze stejné řady*

Michael Romancov: Námořní slepota (Deník N)

Jiří Martínek, Aleš Nováček: Regionální geografie střední Evropy (Jihočeská univerzita)

ONLINE ATLASY

Atlas obyvatelstva: http://www.atlasobyvatelstva.cz/

Pražská předměstí: http://www.prazskapredmesti.cz/

Atlas Mapy.cz: https://atlas.mapy.cz/

Atlas klimatické změny: https://faktaoklimatu.cz/atlas

KlimatickáZměna.cz: https://www.klimatickazmena.cz/cs/

Atlas životního prostředí: https://app.iprpraha.cz/apl/app/atlas-zp/?service%5b%5d=emise_doprava

The true size of... (zkreslení mapy): https://thetruesize.com/

Worldmapper (tematické mapy využívající anamorfózu): https://worldmapper.org/

ONLINE DATABÁZE a zdroje dat

Our World in Data: https://ourworldindata.org/

Statista: https://www.statista.com/

Světová banka: data.worldbank.org

Atlas of European Values: https://atlasofeuropeanvalues.eu/

Geoportál ČZÚK: https://geoportal.cuzk.cz/(S(ky0hbzqhis3g5f2xe4zhj1b4))/Default.aspx?mode=TextMeta&text=uvod_uvod&news=yes&menu=1

Freedom House: https://freedomhouse.org/explore-the-map?type=fiw&year=2023

Český statistický úřad: www.czso.cz

Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat

Volby.cz: https://volby.cz/

Environmental Performance Index: https://epi.yale.edu/

Human Development Index: https://hdr.undp.org/data-center/human-development-index#/indicies/HDI

OECD Data: https://data.oecd.org/